

הצעות לפעילויות

1. נצייר רקע בצבעים כחול וחום - ים ומדבר - ונדביק עליו את המון שיירת האדם. את דמויות בני ישראל היוצאים ממצריים נכין בנפרד. בעבודות כיוור, הדבקה וציור בחומרים שונים.
2. עבודה קבוצתית: נמשיך את מסלול השיירה ונצייר עליו דמויות נוספות.
נחבר את כל העבודות זו לזו ונקבל שיירה ארוכה.

שר להבחין בין נשים, גברים וילדים. אפשר גם להבחין בפרטים נונים נוספים כמו: הכד על ראש האנשים, המטות שבידיהם, וכיוצא בזה.

נגנון: נאיבי, תמונה שטוחה ללא עומק.

אלקה העליון של התמונה משתקף נוף והרים הנתחמים בקו עבה ס. הקווים עגלגלים ובעלי ריתמוס חוזר. השמיים כחולים ועננים נוך קו תוחם, משווים לתמונה מראה נאיבי וילדי.

שמאל נראים המים העומדים כנד נוזלים כפי שמתואר בסיפור וקראי. ובני ישראל חוצים בזה אחר זה את הים, מתחתם מתגלה בשה.

בעוניות בתמונה נעימה לעין ויוצרת אצל הצופה תחושה הרמונית.

תמונה צבועה בצבעים שונים כשהדומיננטיים ביותר הם הכחולים חומים. בגוונים יש התמזגות יפה של צבעים חמים וקרם. הצבעים חמים מתארים את המדבר ואת הנוף ההררי והצבעים הקרים תארים את המים ואת השמיים.

מס' 19 בערכה

שם התמונה: "ותקח מרים הנביאה".

מתוך: הגדת הזהב. ברצלונה, המאה ה-14.

הטכניקה: שמן על בד.

נושא התמונה:

"וַתֵּצֵן לָהֶם מֵרִים שִׁירוּ לַה' כִּי - גָּאֹה גָּאֹה סוּס וְרָכְבוֹ רָמָה בָּיָם"
(שמות ט"ו כ"א).

סיפור התמונה: בתמונה נראות שבע נשים מחוללות. בידיהן כלי נגינה שונים כמו: תוף, מצלתיים וכלי מיתר.

קשה לזהות מי מהן היא מרים מכיוון שאינה בולטת בתוך הכלל.

אחת מהנשים - פניה מוסתרות, רעותה משמאל מחזיקה בכלי כלשהו (אולי תוף) המסתיר את פניה מעיני הצופה. הדמויות נראות שאננות ושלוות כאילו "כל זמנן בידן". שתיים מהן - אלו העומדות בצד הימני של התמונה מוצאות אפילו זמן לשיחת רעות ביניהן.

האמן בחר לצייר את הבעת הפנים של כולן באופן זהה כמעט. גם במחלפות ראשן כשתלתלי שערן גולשים לכתפיהן דומים, לכולן שמלות ארוכות בצבעי פסטל שונים הנזרקות עד לרצפה. אפשר להבחין היטב בקפלי הבגדים המודגשים באור וצל, והמוסיפים תחושת רוח לתמונה תנועתיות וזרימה.

תנועת ראשן המלווה את נגינתן, תנוחת גופן ותנועות ידיהן יוצרים את ההרמוניה.

הרקע לתמונה בצבע זהב בולט, מוסיף הרמוניה וסקרנות ומבליט טוב יותר את הדמויות.

הצעות לפעילויות

1 נמחזי את תנועותיהן של הנשים.

2 נמציא תנועות לנעימה ונרקוד את "ריקוד מרים", בליווי תופי מרים.

3 נכין "בועות מחשבה ודיבור": מה חושבות הדמויות? מה הן אומרות האחת לרעותה?

4 ליד איזו דמות היינו מעדיפים להיות ומדוע?

5 נשמיע את "שירת מרים", כשנעימה קלאסית מושמעת ברקע.

6 נשוחח על אפשרויות שונות להכנת כלי תיפוף

(מאילו חומרים אפשר להכינם?) ונכין ביחד.

מס' 20 בערכה
שם התמונה: "ריקוד מרים"
הצייר: מארק שאגאל.
הטכניקה: שמן על בד.

נושא התמונה:

"ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התוף בידה ותצאן כל הנשים אחריה בתפים ובמזלות" (שמות ט"ו כ').

סיפור התמונה: בתמונה הנציח שאגאל אירוע מרכזי בסיפור יציאת בני ישראל ממצרים - ריקוד מרים. מרים בולטת בגודלה ובמרכזיותה ובתנועותיה המתמרות כלפי מעלה, בהשוואה ליתר הנשים שבתמונה, ובכך מתמקדת בה עין הצופה. היא הכוח המניע בריקוד ובשמחה.

בתמונה שלוש נשים נוספות המחוללות עימה.

ידי כולן מושטות כלפי מעלה בתנועות ריקוד קלות ורכות. ראשן גם הוא מוטה כלפי מעלה ומבטן מופנה השמיימה, במעין הבעת תודה והודיה לה'.

כל אחת מהנשים אוחזת בידה תוף ומרים אוחזת בשניים, אחד בכל יד. נראה שפיותיהן אומרות שירה. צבע התופים של מרים שונה מהצבע של יתר הנשים ובולט מאוד בצבעו הכתום - צהוב על הרקע הלבן הבהיר. הצבע הלבן בולט מאוד בתמונה ותופס את החלק העיקרי של הרקע, ופה ושם מבצבץ הצבע התכול - צבע השמיים.

על שמלתה של מרים ושל אחת מהנשים (זו העומדת משמאלה) קישוטים בקווים גליים, וזה מוסיף לתמונה תנועה וריתמוס. ומטפחת אדומה שמחזיקה אחת מהנשים הנעה בתנועות הריקוד. בשליש התחתון של התמונה רקע צהוב - חום, כמעין צבעי מדבר, שעליו מחוללות הנשים.

גם צבעי המסגרת הם שילוב של צהוב וחום. גוון זה הוא תגובה לצבע

של תיפי מרים ויוצר הרמוניה צבעונית נעימה. ענפים ירוקים אחדים מרמזים על המצאות צמחייה, כעדות למדבר כמקום מרעה ולא כמקום צחיח לחלוטין.

הצעות לפעילויות

1. ניתן שם לתמונה (נראה כיצד קרא לה האמן).
2. נשמיע הקלטות של "שירת מרים" בלחנים שונים.
3. נקרא את "שירת מרים" ונבין את משמעויותיה.
4. נכין מחומרים שונים תופים אשר ישמשו לריקוד.
5. נצא במחול ובשירה, ונחבר לריקוד תנועות שונות.
6. נרקוד לקצב המנגינה. בהיפסק המנגינה נעצור ב"פְּרִיזָה" הדומה לתנועותיהן של המחוללות שבתמונה.

7. נכין דמויות שטוחות או תלת-ממדיות של נשים מחוללות. כל אחד ואחת מהילדים יכינו דמות, הדמויות ישובצו לתמונת קיר גדולה.
8. בהשפעת שירת ההודיה של מרים ננסה להיזכר באירועים משמחים שהתרחשו אצל משפחות הילדים, נחבר ריקוד או שיר הודיה על האירועים השונים.
9. אילו היינו נוכחים ב"נס קריעת הים" איזה שיר הלל והודיה היינו מחברים?

מקורות לעיון נוסף בנושא סיפורי תורה

- 1) מתחילים מבראשית - סיפורי בראשית לגיל הרך בחינוך הממ"ד (כולל ערכת תמונות), משרד החינוך, האגף לתכנון ולפיתוח תכניות לימודים, האגף לחינוך קדם - יסודי, ירושלים תשס"א.
- 2) שמות - ספר ללומדים בכיתה ג' בבית הספר הממ"ד, משרד החינוך, המזכירות הפדגוגית, האגף לתכנון ולפיתוח ת"ל, הוצאת מעלות, ירושלים תשס"א.
- 3) הצעות לפעילויות למידה במקרא בכיתה ג - מדריך למורה בביה"ס הממ"ד, משרד החינוך, המינהל הפדגוגי והאגף לתכנון ולפיתוח ת"ל, הוצאת מעלות, ירושלים תש"ס.
- 4) סיפורי האבות וסיפורי יוסף - מקרא לגיל הרך למוסדות חינוך ממלכתיים (כולל ערכת תמונות אמנות), משרד החינוך והתרבות, מעלות, המרכז לתכניות לימודים, ירושלים תשנ"ב.
- 5) יציאת מצרים ומתן תורה - מקרא לגיל הרך למוסדות חינוך ממלכתיים, (כולל ערכת תמונות אמנות), משרד החינוך והתרבות, מעלות, המרכז לתכניות לימודים, ירושלים תשמ"ב.
- 6) איורים לספר בראשית - סט ציורים וחוברת הדרכה למורה, שלמה גולדשמידט, משרד החינוך והתרבות, ירושלים תש"ל.
- 7) על המקרא ועל הוראתו - לקט מאמרים, חוברת ב' - משרד החינוך והתרבות, האגף לתכניות לימודים, ירושלים תשנ"ד.
- 8) בשבילי הגן - רות ניסים, משרד החינוך והתרבות, מינהל החינוך הדתי, ירושלים תשנ"ב.
- 9) לרקוד את אבותינו - זלדה רובין, מופת, תל אביב תשנ"ה (מדריך וקלטת שמע).
- 10) מבראשית - לוי קיפניס, איורים: אוטו גיסמר, הוצאת ראובן מס, ירושלים 1973.

